

Mediasisältöjen analyysi

Aaro Kinnunen 77370859

Harjoitustehtävät

Yhteiskuntatieteiden

tiedekunta

Itä-Suomen yliopisto

05/2024

Sisällysluettelo

Mediasisältöjen analyysi	3
Semioottinen analyysi	7
Lopuksi.....	14
Lähdeluettelo.....	15

Mediasisältöjen analyysi

Tässä esseessä tarkastelen Helsingin Sanomien julkaisemaa juttua presidentti Alexander Stubbin Tukholman valtiovierailun ensimmäisestä päivästä. Juttu on julkaistu HS:n verkkosivuilla illalla 22.4. (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010361644.html>) ja lehdessä 24.4.2024 otsikolla ”Stubb: Suomea arvostetaan Ruotsissa ’kovinkin paljon’”. Keskityn analyysissäni verkossa julkaistuun juttuun. Pyrin rakentamaan tekstini analyysistä kritiikkiin, joten aloitan analyysistä.

Stubbin ja hänen puolisonsa valtiovierailua käsittelevä juttu on selvästi uutinen ja faktaperustainen teksti. Uutisella tarkoitetaan ajankohtaista ja merkittävää tietoa kertovasta julkaisusta, jossa kerrotaan todenmukaisesti ja neutraalisti siitä mitä, missä, miksi ja milloin on tapahtunut. (Kuuti, 2012; Uutismedian liitto, 2021). Analysoimani juttu kertoo Suomeen reilu kuukausi aiemmin valitun uuden tasavallan presidentin ensimmäisestä valtiovierailusta, joka on perinteisesti suuntautunut Ruotsiin. Jutussa kerrotaan lyhyesti presidentin ja hänen puolisonsa saapumisesta ja päivän kulusta sekä hiukan yksityiskohtaisemmin siitä, minkä tapaisia keskusteluja ja lausuntoja presidentti on antanut. Verkossa julkaistu uutinen sisältää muutamia kuvia, joissa tuodaan esille päivän tapahtumia ja henkilöitä. Lehdessä kuvia on vain kaksi, supistus on tehty todennäköisesti tilan säästämiseksi. Kuvista ja niiden analyysistä lisää myöhemmin.

Jos haluamme tarkentaa uutisen piirteitä Kuutin (2012) tapaan, aikaperspektiiviltään analysoimani juttu on tapahtumauutinen ja sisällöltään varsinainen uutinen. Juttu ei pyri selittämään taustoittamaan esille tuotuja asioita vaan pyrkii kertomaan lukijalleen mahdollisimman tiivistä presidentin valtiovierailun ensimmäisen päivän puheenaiheet ja kommentit.

Mielestäni jutussa on vivahteita myös reportaasista. Reportaasilla tarkoitetaan juttua joka kertoo millaista jossakin paikassa on. Tämän seurauksena reportaaseissa on usein vahva läsnäolon tuntu. Reportaaseissa käytetään usein kuvailevaa tai jopa kaunokirjallista kieltä, mutta reportaasi voi myös pidättäytyä ainoastaan kertomaan neutraalista jonkin paikan tapahtumista ja toimittajien havainnoista. Kuvat ovat myös reportaasissa keskeisiä, sillä ne tuovat lukijalle läsnäolon tuntua. (Kuuti 2012; Uutismedian liitto, 2021.)

Analysoimani jutun reportaasimaiset piirteet tulevat esiin kirjoitetusta kuvauksista ja kertojan tyylistä. Uutisen mukaan presidenttipari aloitti valtiovierailun ”hyytävän viiman puhaltaessa aurinkoisessa Tukholmassa” ja ”valtiopäiväsalista joillekin huomioista [presidentin] naurahdeltiin hyväntahtoisesti”. Sen lisäksi tapahtumissa kerrotaan imperfektissä: ”Stubb kertoi”, Stubb korosti”,

”Stubb kuvaili”, ”Kristersson kertoi. Kerronnan tapa luo lukijalle mielikuvan toimittajasta, joka on seurannut päivän tapahtumia ja raportoi siitä jälkeen päin lukijoille.

Rakenteeltaan uutinen noudattaa pitkälti kärkikolmiomallia, joka on uutisille hyvin tyypillistä (Kankaanpää, Piehl & Iisa, 2011, s. 114). Kärkikolmiomallissa aloitetaan tärkeimmästä ja edetään kohti vähemmän tärkeitä asioita. Uutinen aloitetaan kertomalla vierailupäivän tapahtumat tiiviisti jota seuraa Suomen ja Ruotsin välisistä suhteita käsittelevät lausunnot. Sen jälkeen jutussa kerrotaan nostoja Stubbin kommentteja hänen henkilökohtaisesta suhteestaan Ruotsiin. Aivan jutun lopussa selostetaan presidenttiparin seuraavan päivän ohjelma.

Uutisen otsikossa ja ingressissä poiketaan mielestäni hiukan kärkikolmiomallissa. Otsikossa korostetaan Stubbin näkemystä Suomen ja Ruotsin välisistä arvostavista suhteista ja ingressissä kerrotaan tärkein tapahtuma, uutiskärki ”Presidentti Alexander Stubb puoliso Suzanne Innes-Stubb kanssa aloitti ensimmäisen valtiovierailunsa”. Uutiskärjellä tarkoitetaan uutisen tärkeintä asiaa, jonka ympärille uutinen rakentuu (Uutismedian liitto, 2021).

Mielestäni otsikolla ”Presidentti Stubb: Suomea arvostetaan Ruotsissa tällä hetkellä ’kovinkin paljon’” on pyritty ennemminkin kiinnittämään lukijan huomio kuin olemaan informatiivinen. Maininta naapurimaan arvostuksesta herättää todennäköisemmin kiinnostuksen suomalaisille lukijoille suunnatussa uutisessa kuin pelkkä informatiivinen toteamus presidenttiparin ensimmäisestä valtiovierailusta.

Ilman herättelevää otsikkoa uutinen noudattaa mielestäni erinomaisesti Kankaanpää, Piehl & Iisa (2011) esittämää kärkikolmiomallia. Uutisen ingressi ja uutisen ensimmäiset virkkeet vastaavat hyvin kysymyksiin mitä (presidenttipari valtiovierailu), missä (Ruotsi), miksi (perinteinen ensimmäisen valtiovierailun kohde) ja milloin (tiistaina). Ensimmäisten kappaleiden jälkeen lukijalle kerrotaan tarkemmin vierailun tapahtumista ja nostetaan kiinnostavia lausuntoja.

Analysoimani uutinen ei sisällä nostoja tai väliotsikoita. Henkilöiden nimet on kirjoitettu lihavoidulla. Nostojen poissaolo antaa viitteitä siitä, että uutinen on pyritty julkaisemaan mahdollisimman nopeasti.

Uutisen kertoja pyrkii neutraaliuteen tulkitsemalla tapahtumia mahdollisimman objektiivisesti. Kertoja ei ota kantaa esimerkiksi millä tavoin ja tyylillä Stubb kertoi tai korosti vaan pyrkii kertomaan

toteavaan sävyyn: ”Stubb kertoi kokemuksenaan, että Suomea arvostetaan Ruotsissa tällä hetkellä ’kovinkin paljon’” tai ”Puheessaan valtiopäivillä hän kertoi ensimuistoistaan muun muassa Gröna Lund -huvipuistossa”. Sen lisäksi kertoja lainaa Stubbin sekä Ruotsin pääministeri Kristerssonin lausuntoja myös suoraan: ”Alexander auttoi minua lukemaan Suomea oikein” tai ”Ja nyt ollaan täällä valtiovierailulla”. Kertojan neutraali ja toteava tyyli on uutiselle hyvin tyypillinen, sitä voidaan pitää yhtenä uutisen kriteerinä (Uutismedian liitto, 2021).

Juttua on kirjoittanut yhteensä seitsemän Helsingin Sanomien toimittajaa. Ensimmäisenä mainitaan HS:n Nato-kirjeenvaihtaja Elina Kervinen ja toisena HS:n politiikan toimituksen uutistuottaja Minna Nalbantoglu. Muita kirjoittajia ovat journalistiikkaa opiskeleva Clarissa Rossi, oikeustieteitä opiskeleva Joonas Aaltonen, ulkopoliittisia juttuja kirjoittanut Samuli Niinivuo sekä HS:n Skandinavian kirjeenvaihtaja Hilla Körkkö.

Uutinen on mielestäni toimittajiensa näköinen. Esille tuodaan runsaasti Stubbin kommentteja Natosta, Suomen ja Ruotsin välisestä yhteistyöstä sekä Stubbin henkilökohtaisesta yhteydenpidosta ruotsalaisiin päättäjiin Natohakuprosessin aikana. Uutisessa nostetaan esille myös Stubbin kommentteja hänen henkilökohtaisista siteistään ruotsiin: ”Stubb mainitsi, että hänen toinen äidinkieltensä on ’muumipeikko’”. Kerronnaltaan ja tyyliältään juttu on mielestäni hyvin perinteinen, uutinen jossa lukijoille pyritään selostamaan tapahtumien kulkua. Selvää lienee kuitenkin se, että uutinen ei ole pyritty selostamaan kaikkia päivän tapahtumia ja kommentteja, vaan uutinen pyrkii lyhyesti selostamaan päivän olennaisimmat tapahtumat. Lisää toimittajien tekemistä valinnoista ja rajauksista myöhemmin.

Verkossa julkaistun uutisen yhteydessä on yhteensä kolme kuvaa sekä upotuksena kaksi leikkaamatonta videotallennetta presidentin Suomen medialle suunnatusta tiedotustilanteesta sekä presidentin puheesta Ruotsin valtiopäivillä. En kuitenkaan tarkemmin käsittele ja analysoi videoiden sisältöä. Videot on todennäköisesti lisätty uutisen siksi sillä ne liittyvät olennaisesti päivän tapahtumiin ja lukijalla on mahdollisuus syventyä tarkemmin päivän presidentin lausuntoihin.

Uutisessa mukana olevat kuvat ovat hyvin perinteisiä uutiskuvia, pienellä poikkeuksella. Uutiskuvan tarkoituksena on tarjota kuva tapahtumasta (Uutismedian liitto, 2021). Uutiseen valittu kuva, jossa presidentti pitää puhetta valtiopäivillä, kuva Suzanne Innes-Stubbista tutustumassa kuninkaalliseen kirjakokoelmaan kuningatar Silvian kanssa sekä presidenttiparin kohtaaminen kuningas Kaarle XVI Kustaa ja kuningatar Silvian kanssa. Viimeinen mainittu kuva kiinnittää huomiota, sillä kuvassa

presidentti Stubb nauraa iloisesti ja tuttuun tapansa hampaat näkyen. Kuvat ovat kuitenkin mielestäni hyvin perinteisiä uutiskuvia, sillä ne ovat todellisia kuvia päivän aikana tapahtuneista asioista, ja ne on otettu hetkissä, joissa kuvattavat kohteet eivät ole asettuneet kuvattavaksi. Kuvat pyrkivät siis esittämään tapahtumat lukijalle ikään kuin lukija olisi itse katsomassa tapahtumia.

Mielestäni kuvat sopivat hyvin tähän uutiseen, jonka tarkoituksena on lyhyesti kertoa presidenttiparin päivän tapahtumista. Huomionarvoista lienee se, että kuvissa näkyvyyttä saa myös kuningaspari sekä presidentin puoliso, joita tekstissä ei juuri mainita: uutisen lopussa kerrotaan lyhyesti kuninkaan medialausunnosta sekä alussa mainitaan presidentin puolison olevan mukana matkalla. Näin ollen uutiskuvat täydentävät uutista, jonka tarkoituksena on kertoa valtiovierailusta, mielestäni erinomaisesti.

Edellä olen pyrkinyt analysoimaan, ja hiukan myös arvioinut, Helsingin Sanomien verkossa julkaisemaa uutista tasavallan presidentti Alexander Stubbin ja hänen puolisonsa Suzanne Innes-Stubbin Ruotsiin suuntautuneesta valtiovierailusta. Kyseessä on hyvin perinteinen uutinen suomalaiselle yhteiskunnalle merkittävästä tapahtumasta: vastavalitun presidentin valtiovierailusta. Presidentin valtiovierailut ovat tapahtumia, josta media uutisoi, sillä ne ylittävät uutiskynnyksen, eli se täyttää uutisen kriteerit, joita ovat muun muassa merkitys, kiinnostavuus ja ajankohtaisuus (Utismedian liitto, 2021). Uutinen kertoo toteavalla tavalla valtiovierailun tapahtumista ja esittämään lukijalle päivän aikana esiintyneitä merkittäviä lausuntoja ja kommentteja. Seuraavaksi pyrin tarkastelemaan hiukan syvemmin uutisen takaa löytyviä toimijoita, näkökulmia ja sanavalintoja semioottisen analyysin avulla.

Semioottinen analyysi

Aloitan semioottisen analyysini valitsemani uutisen taustan esittelystä ja siitä, miksi päädyin valitsemaan kyseisen uutisartikkelin. Sen jälkeen tarkastelen uutisen takaa löytyviä näkökulmia, ideologioita ja käsityksiä todellisuudesta.

Uutisartikkeli ”Presidentti Stubb: Suomea arvostetaan Ruotsissa tällä hetkellä ’kovinkin paljon’” on julkaistu Helsingin Sanomien verkkosivuilla illalla 22.4. Julkaisuajankohta herättää hiukan kysymyksiä, sillä www.presidentti.fi sivuston mukaan valtiovierailu tapahtui 23.–24. huhtikuuta. Juttua on kuitenkin muokattu illalla 23.4. joten en tarkemmin pohdi julkaisuajankohdan aiheuttamaa hämmennystä.

Uutisartikkelin julkaissut Helsingin Sanomat (HS) Suomen merkittävin valtakunnallinen päivälehti (Nordenstreng, Nieminen & Ala-Fossi, 2017, s. 56). Niin kutsuttu Hesarin tavoittaa painetun lehden ja digitaalisen sisällön kautta viikossa lähes 2 miljoonaa suomalaista (Kansallinen Mediatutkimus, 2023). Tavoitettavuus on muihin päivälehtiin verrattuna omalla tasolla, mutta samaan Sanoma-konserniin kuuluva iltapäivälehti Ilta-Sanomat tavoitti viikossa lähes 3 miljoonaa, ja on verkossa Iltalehden kanssa tavoitettavuudessa muihin verrattuna ylivoimainen (Nordenstreng, Nieminen & Ala-Fossi, 2017, s. 56.)

Helsingin Sanomat on osa Suomen suurinta mediakonsernia, Sanoma Media Finlandia, joka omistaa Hesarin muun muassa Aku Ankan, Me Naiset, Radio Suomipopin ja Nelonen Median. (Nordenstreng, Nieminen & Ala-Fossi, 2017, s. 81.) Suurimpina Helsingin Sanomien kilpailijana voidaan pitää mielestäni Yleisradiota ja Iltalehteä, joilla molemmilla on vahva lukijakunta verkossa (Nordenstreng, Nieminen & Ala-Fossi, 2017, s. 287). Hiukan laajemmasta näkökulmasta Helsingin Sanomien kilpailijana voidaan pitää eri sosiaalisen median alustoja, kuten Instagramia, Facebookia, jotka kilpailevat ihmisten ajankäytöstä. Ainakin vielä vuonna 2017 uutismedia oli kuitenkin säilyttänyt asemansa ihmisten tietolähteenä sosiaalisen median kasvavasta roolista huolimatta (Nordenstreng, Nieminen & Ala-Fossi, 2017, s. 287).

Uutisartikkelin julkaisijan taustasta ja sen kilpailijoista en kuitenkaan itse vetäisi vielä kovin suuria johtopäätöksiä. Ehkä voidaan kuitenkin todeta, että Helsingin Sanomilla on maine luotettavana tietolähteenä, sillä onhan heidän tavoitettavuus päivälehdissä ylivoimaisesti omassa luokassaan ja sanomalehtiä ja uutisia lukiessaan ihmiset olettavat saavansa luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa

(Uutismedian Liitto, 2021). Maine luotettavana ja hyvänä uutislähteenä asettaa tietenkin julkaisijalle suuremman vastuun ja vallan. Seuraavaksi avaan hiukan, miksi valitsin kyseisen artikkelin.

Valitsemani analyysin kohde oli osaltaan tietoinen ja osaltaan tiedostamaton valinta. Tietoista artikkelin valinnassa oli lähinnä se, minkä artikkelin otan analysoitavaksi HS.fi mobiilisovelluksesta. Tilaan itse HS:n digiversiota, ja käytän itse sovellusta seuratakseni Suomea koskevia asioita. Oma kokemus ja ajatukseni on, että Helsingin Sanomat julkaisee ajankohtaisia uutisia ja puhututtavia asioita mielenkiintoisesti ja luotettavasti. Olen myös tykännyt lukea heidän julkaisemia esseitä, analyysseja ja kolumneja. Pidän itse siis Helsingin Sanomia erittäin luotettavana ja vastuullisena mediana, jolla on asiantuntevat toimittajat. Tämä näkyy esimerkiksi asenteessani iltapäivälehtiä kohtaan, sillä oma ennakkokäsitykseni on se, että iltapäivälehtien julkaisemien artikkeleiden laatu ei olisi yhtä johdonmukaisesti laadukasta kuin Helsingin Sanomien tai Yleisradion julkaisemat artikkelit. Pyrin minimoimaan asenteeni vaikutuksen mahdollisimman hyvin analyysissäni.

Päädyin valitsemaan juuri kyseisen jutun HS:n verkkosivuilta, sillä se sopi tehtävänannon vastaamaan kirjainmäärään. Melko pian huomasin, että useimmat artikkelit olivat yli 900 merkkiä, joten valitsin ensimmäisen artikkelin, joka sopisi annettuun merkkimäärään. Juttu vaikutti myös mielenkiintoiselta, sillä otsikon maininta Ruotsin suuresta arvostuksesta Suomea kohtaan herätti positiivisia tunteita ja kiinnostuksen juttua kohtaan. Siispä jutun otsikko ainakin onnistui tehtävässään.

Jos tarkastelemme otsikkoa semioottisella tasolla, voimme tehdä muutamia havaintoja. Uutisen otsikoksi on valittu yksi lause presidentin ensimmäisen vierailupäivän lausunnoista: ”Suomea arvostetaan Ruotsissa tällä hetkellä ’kovinkin paljon’”. Metonyminen otsikko luo lukijalle kuvan Ruotsissa, jossa Suomi on hyvin arvostettu. Metonymia tarkoittaa sitä, että jokin yksittäinen asia edustaa koko kokonaisuutta (Seppänen, 2005, s. 126). Uutinen kertoo myös kuningas Kaarle XVI lausunnosta, jonka mukaan Suomella ja Ruotsilla on erityinen suhde. Uutisen poiminnat presidentin ja Ruotsin päättäjien kommentteista luovat lukijalle kuvaa läheisistä ja molemminpuolisesti tärkeistä väleistä.

Ilta-Sanomissa julkaistu uutinen ”Jopa sää kiinnostu Ruotsin mediaa enemmän kuin Stubbin vierailu” (23.4.2024) kertoo kuitenkin toisenlaista todellisuutta. Uutisen mukaan Ruotsin mediassa ei puhuttu valtiovierailusta, vaan lehtien etusivuilla oli mainintoja säästä, Dubain tulvista ja suklaavalmista Cloetan suklaaerän epäonnistumisesta. Näiden kahden uutisen luoma kuva Suomen ja Ruotsin välisistä suhteista onkin lähes päinvastainen. HS:n uutisen mukaan Ruotsissa ollaan kiinnostuneita ja

arvostetaan Suomea, Ilta-Sanomien uutisen mukaan Stubbin vierailu noteerattiin ruotsalaisessa lehdistössä niukasti, joka ainakin jollain tavalla voi osoittaa ruotsin kansalaisten vähäistä kiinnostusta Suomea kohtaan.

Tarkasteltaessa lähemmin uutisartikkelissa käytettyä kieltä, käy ilmi sen pyrkimys asiakeskeisyyteen ja kulttuuriseen neutraaliuteen. Tekstissä ei käytetä erilaisia metaforia tai kuvauksellisia ilmauksia, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Uutisen alussa säätä kuvataan hyytävänä sekä ingressissä ”Stubb raotti rooliaan”. Metafora on kielikuva, jossa ”asia kuvataan tai sanotaan toisen asian avulla” (Seppänen, 2005, s. 135). Metaforien käytöllä alussa pyritään tuomaan teksti lähelle lukijaa ja tekemään tekstistä helpommin luettavaa.

Itse uutinen välttää siis luomasta mielikuvia, vaan pyrkii ilmaisemaan asiat mahdollisimman objektiivisesti, neutraalisti ja tarkastelemaan vain poliittista sisältöä, mutta ottamatta niihin kantaa tai muodostamaan vastakkainasettelua. Teksti on siis pyritty muotoilemaan Stuart Hallin sisäänkoodaus/uloskoodaus -teorian hegemonisen/hallitsevan lukutavan tavoin (Seppänen, 2005, s. 193), jossa nojataan yleisesti käytettyihin ja mahdollisimman neutraaleihin sanavalintoihin.

Uutisessa ei millään tavalla kommentoida esimerkiksi presidentin tai hänen puolisonsa vaatetusta, olemusta, puhetapaa tai vierailun tunnelmaa. Useat uutiset koskien samaa valtiovierailua ovat näitä asioita kuitenkin kommentoineet (esim. Suzanne Innes-Stubbin valkoiset asut suunnitteli Katri Niskanen, 23.4.2024; Näin Stubb hurmasi Ruotsissa – komentti Norjasta hauskuutti valtiopäivillä, 23.4.2024). Analysoimani uutinen onkin selvästi keskittynyt enemmän vierailun poliittiseen merkitykseen, sillä jutussa painottuvat presidentin käymät keskustelut Natosta, Suomen ja Ruotsin välisestä yhteistyöstä sekä Suomen ja Ruotsin välisistä suhteista.

Uutinen pyrkii kuitenkin välittämään presidentin persoonallisuuttaan tekstin välityksellä. Uutisessa on korostettu muutamia presidentin sanomisista: suomalaista mediaa tavatessaan presidentti totesi, että on ”vähän pöllämistynyt olo”. Samalla uutinen kertoo Stubbin muistoista ensimmäisestä ruotsinmatkasta ja sen jälkeen lainaa presidenttiä ”Ja nyt ollaan täällä valtiovierailulla”. Uutisen poiminnat presidentin sanomisista luovat toisaalta asiantuntevan ja pätevän kuvan, toisaalta uutinen korostaa sitä, että presidentin olo on hämmentynyt. Ikään kuin presidentti olisi pieni poika, joka on päässyt ensimmäistä kertaa ulkomaille.

Sen lisäksi uutinen mainitsee Stubbin sanoneen kommentteja, jotka aiheuttivat hyväntahtoista naurua valtiopäiväsalissa. Tämä on alun hyytävän viiman ja aurinkoisen sään lisäksi ainoa kohta uutisessa, missä kuvaillaan tapahtumien tunnelmaa. Uutisen kommentti ”Valtiopäiväsalista joillekin huomioista naurahdeltiin hyväntahtoisesti” luo kuvaa valtiovierailuista, jossa presidentti on otettu vastaan hyväntahtoisena ja hänen sanomisistaan pidettiin. Toisaalta herää kysymys siitä, miksi uutisen kirjoittaja on halunnut painottaa, että nauru on hyväntahtoista, sillä se on mielestäni aiemmasta kontekstista suhteellisen ilmeistä.

Hyväntahtoisuuden painottamisessa voidaan mahdollisesti nähdä Suomen ja Ruotsin historiallinen tausta ja suhde, joka Kalevan pääkirjoituksen mukaan on muuttunut: ”Valtiovierailu osoitti ettei Suomi ole ruotsalaisille enää opastusta tarvitseva pikkuveli” (4.4.2024). Iltä-Sanomat ovat pääkirjoituksessaan kuitenkin aivan vastakkaista mieltä: ”Presidentti Stubb loisti valtiovierailulla, mutta tämän takia umpisurkea Suomi joutuu pitämään Ruotsia isoveljenään vielä pitkään” (25.4.2024). Suomi on siis perinteisesti ajateltu olevan Ruotsin pikkuveli. Tästä näkökulmasta ajateltuna suomalaiselle lukijalle on tärkeä tietää, onko valtiopäiväsalissa naureskeltu hyvän- vai pahantahtoisesti.

Jos vertaa analysoimani uutisen tapaa kertoa valtiopäiväsalin reaktioista Stubbin kommentteihin, ero käy selkeämmäksi. Esimerkiksi MTV:n verkkosivuilla julkaistun uutisen ”Stubb Ruotsin Valtiopäivillä: Suomi ja Ruotsi turvatumpia kuin koskaan aiemmin” (23.4.2024) mukaan presidentti Stubb nauratti valtiopäivillä pitämässään puheessaan ”useaan otteeseen” ja mainitsee muutamia kommentteja, jolle yleisö oli nauranut.

Vertaamalla HS:n ja MTV:n uutisen tapaa kertoa Stubbin valtiopäivillä pidetyn puheenvuoron reaktioista käy mielestäni ilmi, että MTV:n uutinen onnistuu antamaan objektiivisemmän ja luotettavamman kuvauksen. HS:n uutisen ”hyväntahtoinen nauru” on mielestäni enemmän toimittajan subjektiivinen kokemus verrattuna MTV:n uutisen tapaan, jossa kerrotaan yleisön nauraneen useasti ja mainitaan hauskuuttaneita kommentteja, kuten ”muumipeikkoruotsi” ja ”nollätkä”. HS:n uutinen mainitsee myös samat kommentit, mutta ei kerro suoraan yleisön reaktioita niihin, vaan kuvaa yleisön nauraneen joillekin huomioista hyväntahtoisesti. HS:n tapa kertoa ei ole mielestäni yhtä neutraali ja jättää liikaa tulkinnanvaraa lukijalle.

Analysoimani uutinen ei myöskään esitä kovinkaan tarkkoja kuvauksia siitä, missä hetkissä presidentti on kommenttejaan sanonut tai mikä on päivän tarkempi ohjelma. Uutisessa käytetään

ilmaisuja, kuten ”muun muassa”, ”nousi esiin monessa yhteydessä” ja ”päivän aikana”. Uutisen tarkoituksena onkin todennäköisesti kertoa enemmän presidentin ensimmäisenä vierailupäivän käydyistä poliittisista ja yhteiskunnallisesti merkittävistä keskusteluista kuin kuvata tarkemmin läpi sitä, missä ja milloin tiettyjä kommentit on lausuttu.

HS:stä poiketen, esimerkiksi Yleisradio toteutti vierailun ajan hetki hetkeltä -seurannan, jossa Yleisradio kuvaa uutistapahtumaa reaaliaikaisesti ja raportoi uutta tietoa ajankohtaisesti (”Hieno päivä takana” – Kaarle Kustaa ja kuningatar Silvia saattelivat presidenttiparin paluulennolle kohti Suomea”, 23.4.2023). HS:n verkkosivuilta ei ole löydettävissä Ylen tapaista uutisseurantaa, vaan HS on uutisoi valtiovierailusta yleisemmällä tasolla.

Uutinen vaikuttaakin olevan tehty tehokkaalla tavalla, eikä siihen ole haluttu käyttää liikaa. Uutisen tarkoituksena on luultavasti ollut välittää tiivis ja nopea uutinen siitä, millaisia poliittisesti merkittäviä keskusteluja päivän aikana presidentti on käynyt. Presidentin ja muiden henkilöiden lausuntoja ei ole analysoitu, vaan ne on pyritty tuomaan julki siinä muodossa, kuin henkilö on ne itse sanonut: ”Hän sanoi muistavansa”, ”Stubb korosti, ettei yhteinen Nato-tie pääty jäsenyyteen”, ”Kristersson kertoi”. Uutinen on siis hyvin tavanomaisesti ja totutulla tavalla toteutettu uutinen, jossa ei ole haluttu miettiä tarkemmin mielenkiintoisia ja erottuvia yksityiskotia.

Analysoimani uutinen on mielestäni erinomainen esimerkki perinteisestä uutisesta. Tyyliiltään se pyrkii neutraaliuteen ja ilmaisemaan tapahtuneet asiat mahdollisimman suoraan ja yksinkertaisella tavalla. Se mitä uutisessa uutisoidaan, eli presidentin vierailua, Ruotsin arvostusta Suomea kohtaan, puolustusyhteistyötä sekä Natoa, voidaan ajatella luovan lukijalle kuvaa siitä, mikä yhteiskunnassa on tärkeää ja merkityksellistä: presidentti, maiden välinen arvostus ja yhteinen puolustus.

Seuraavaksi analysoin tarkemmin uutisessa esiintyneitä kuvia ja kuvien takana piileviä merkityksiä. Kuvien semioottinen tutkiminen tarkoittaa sitä, että kuvaa tarkastellaan kielen kaltaisena merkkijärjestelmänä. Nämä merkkijärjestelmät representoivat eli esittävät todellisuutta ja samalla luovat sitä. Merkit eivät kuitenkaan koskaan kuvaa todellisuutta objektiivisesti, vaan ne merkit toimivat suhteessa samassa kielessä käytettyihin kielen, jonka avulla yksittäiset merkit luovat tiettyä todellisuutta. (Seppä, 2012, s. 128, s. 130.) Ensin kuitenkin hiukan siitä, miksi valokuvat ovat merkittävä osa analysoimaani uutista.

Aivan kuten mainitsin jo aiemmin, uutiseen on sisällytetty kolme valokuvaa. Valokuvat eivät ole esitettynä ajallisessa järjestyksessä, vaan valokuvilla pyritään esittämään päivän tärkeitä tapahtua. Kameralla otetut valokuvat, tässä tapauksessa uutiskuvat, ovat luonteeltaan indeksisiä ja metonyymisia. Indeksisyydellä tarkoitetaan sitä, että merkillä (valokuvalla) on suora kytkös kohteeseensa (Seppänen, 2005, s. 125). Aiemminkin mainittulla metonymialla tarkoitetaan, että jokin kokonaisuuden osa edustaa koko todellisuutta (Seppänen, 2005, s. 126). Valokuvan metonyymisen luonteensa takia uutiskuvalla voidaan ajatella olevan merkitystä. Se millaisia kuvia uutiseen valitsee, vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaista todellisuutta uutinen luo lukijalleen.

Kuten mainitsin, toisaalta muokkaamaton valokuva on myös indeksinen merkki, sillä valokuvaan tallentuu fyysinen todellisuus. (Seppänen, 2005, s. 126). Tämän takia uutiskuvat antavat erinomaista informaatiota lukijalle uutisoitavasta tapahtumasta. Toisaalta metonyymisen luonteen seurauksesta uutiskuvan valinnassa on oltava tietoinen sen vaikutuksista uutisen luomaan todellisuuteen.

Ensimmäisessä presidentti Stubb pitää puhetta valtiopäivillä. Kuvasta ei kuitenkaan voi tätä päätellä, tämän informaation tarjoaa kuvateksti: ”Tasavallan presidentti Alexander Stubb piti puheen valtiopäivillä Tukholmassa tiistai-iltapäivällä”. Kuvassa keskiössä on Stubb, joka katsoo vasemmalle kohti oletettua yleisöä, ja vasemmassa kulmassa näkyy ihmisten sumeita takaraivoja. Stubbin takalalla on Ruotsin ja Suomen liput. Stubbin kasvojenilmeestä päätellen, kuva on otettu hänen puheensa aikana, sillä hän ei yritä poseerata kameralle, vaan hänen suunsa on hiukan auki. Uutiskuva onnistuu mielestäni oivallisella tavalla liitämään sen osaksi aiempaa tekstiä, jossa kerrotaan Stubbin pitäneen puheen valtiopäiväsalissa.

Toisaalta uutinen kertoo ennen uutiskuvaa siitä, miten Stubb kertoi omista henkilökohtaisista siteistään Ruotsiin, ja jotkin huomioista saivat valtiopäiväsalin nauramaan hyväntahtoisesti. Kuvassa Stubbin ilme on kuitenkin vakavanpuoleinen. Tämä voidaan tulkita ristiriitaisena suhteessa aiempaan tekstiin, toisaalta uutiskuva laajentaa uutisessa aiemmin sanottua. Kuvassa esiintyvä Stubb ei vaikuta vitsailevalta, vaan puhuu vakavissaan.

Ensimmäinen uutiskuva paljastaa myös paljon siitä, minkälaista kuvaa uutinen luo presidentistä. Stubb edustaa tyypillistä vaaleaihoista, heteronormatiivisesti pukeutunutta miestä. Hänellä on yllään tummansininen puvuntakki sekä kravatti ja hiukan vakava ilme. Uutiskuvan voidaan siis ajatella luovan representaation presidentistä: presidentti on vaaleaihoinen, urheilullinen, siististi ja heteronormatiivisesti pukeutuva mies, joka hiukan vakavailmeisesti pitää puhetta yleisölle.

Toisessa kuvassa keskiössä on presidentin puoliso Suzanne Innes-Stubb, sillä hän on asetettu kuvan keskelle. Hänen vierellään ovat Ruotsin kuningatar Silvia sekä oletetusti mieshenkilö, joka näyttäisi osoittavan Innes-Stubille ja kuningatar Silvialle jotain pöydälle avatusta kirjasta. Kuvateksti paljastaa kuvan kontekstin: ”Kuningatar Silvia ja Suzanne Innes-Stubb tutustuivat kuninkaalliseen kirjakokoelmaan Tukholmassa tiistaina”.

Representaation näkökulmasta toinen uutiskuva luo kuvaa siitä, millainen on presidentin rouva sekä kuningatar. Kuningatar Silvia sekä Innes-Stubb ovat molemmat pukeutuneet heteronormatiivista tyyliä mukaillen. Vaikka kuva on otettu sisätiloissa, heillä on yllään päähineet. Toisaalta toinen mielenkiintoinen huomio on se, että kuvassa Innes-Stubb ja kuningatar ovat tutustumassa kuninkaalliseen kirjakokoelmaan. Ensimmäisessä kuvassa Innes-Stubbin puoliso oli pitämässä puhetta. Tämä luo lukijoille kuvaa todellisuudesta, jossa valtiopäämiesten puolisoiden tehtävä on huomattavasti passiivisempi. Heidän tehtäviinsä kuuluu käydä tutustumassa asioihin.

Kolmas uutiskuva on otettu hetkestä, jossa Ruotsin kuningas Kaarle XVI Kustaa ja kuningatar Silvia ovat ottaneet presidenttiparin vastaan kuninkaallisilla hevostalleilla. Kuvan tarkkaa kontekstia ei voi itse kuvasta päätellä, vaan se ilmaistaan kuvatekstissä. Katsoessa kuvaa, huomio kiinnittyy erityisesti presidentti Stubbin kasvoihin. Verrattuna ensimmäiseen uutiskuvaan, viimeinen uutiskuva luo erilaista kuvaa presidentistä. Toki presidentti on edelleen mustiin pukeutunut vaaleaihoinen heteromies, mutta kuvassa presidentti nauraa iloisesti.

Toinen huomio on se, että Innes-Stubb katsoo presidenttipuolisoaan, toisaalta kuningatar Silvia katsoo kuningasta. Kuvan voidaan nähdä toistavan hegemonista käsitystä miesten vallasta, jossa naisen tehtävänä on katsoa ja kuunnella.

Lopuksi

Analysoimani Helsingin Sanomien verkkosivuilla julkaistu uutinen ”Presidentti Stubb: Suomea arvostetaan Ruotsissa tällä hetkellä ’kovinkin paljon’” on mielestäni onnistunut ja hyvin tehty uutinen. Semioottisella tasolla tarkasteltuna voimme nähdä uutisen luovan kuvaa maailmasta, jossa presidenttinä toimii urheilullinen, vaaleaihoinen heteromies. Sen lisäksi uutinen luo kuvaa presidentin puolison tehtävästä, joka on kuuntelemista ja esiintymistä. Uutisen mukaan merkittävää suomalaisessa yhteiskunnassa on Ruotsin ja Suomen välinen arvostus ja yhteinen puolustus.

Vaikka uutisen voidaan ajatella edustavan ja uusintavan hegemonista yhteiskunnan käsitystapaa, se ei mielestäni huononna uutisen onnistuneisuutta. Mielestäni uutinen onnistuu uutiselle määritelmällisen tapaan erinomaisesti selittämään lukijalleen mitä, missä ja milloin on tapahtunut. Uutisen onnistuneisuutta kasvattaa mielestäni presidentin representaation näkökulmasta oivallisesti valitut uutiskuvat: presidentti voi olla sekä vakava, että iloinen.

*Tekstin oikoluvun apuna käytetty Oikofix.com:ia

Lähdeluettelo

”Hieno päivä takana” – Kaarle Kustaa ja kuningatar Silvia saattelivat presidenttiparin paluulennolle kohti Suomea. (23.4.2024). Yleisradio. Haettu 5.2.2024 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20085091/64-3-223548>

Jopa sää kiinnosti Ruotsin mediaa enemmän kuin Stubbin vierailu. (23.4.2024). Ilta-Sanomat. Haettu 2.5.2024 osoitteesta <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2636750c-0e5a-40ce-a3d6-aa8b57d5f57c>

Kankaanpää, Salli., Piehl, Aino., & Iisa, Katariina. (2011). Tekstintekijän käsikirja : opas työssä kirjoittaville ([Ajantasaistettu ja uud. laitos]). Helsinki: Yrityskirjat.

Kansallinen Mediatutkimus. (2023). <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf>

Kuutti, Heikki (2012) Mediasanasto. Jyväskylä: MediaDoc. Luettavissa myös e-kirjana. [Viitattu 7.9.2023] <https://issuu.com/harriwickstrand/docs/mediasanasto/>.

Nordenstreng, K., Nieminen, H., & Ala-Fossi, M. (2017). Suomen mediamaisema (4., uudistettu laitos.). Tampere: Vastapaino.

Näin Stubb hurmasi Ruotsissa – kommentti Norjasta hauskuutti valtiopäivillä. (23.4.2024). Ilta-Sanomat. Haettu 2.5.2024 osoitteesta <https://www.is.fi/politiikka/art-2000010381081.html>

Pääkirjoitus: Presidentti Stubb loisti valtiovierailulla, mutta tämän takia umpi-surkea Suomi joutuu pitämään Ruotsia iso-veljenään vielä pitkään. (25.04.2024). Ilta-Sanomat. Haettu 5.2.2024 osoitteesta <https://www.is.fi/paakirjoitus/art-2000010386556.html>

Pääkirjoitus: Valtiovierailu osoitti, ettei Suomi ole ruotsalaisille enää opastusta tarvitseva pikkuveli. (24.4.2024). Kaleva. Haettu 2.5.2024 osoitteesta <https://www.kaleva.fi/valtiovierailu-osoitti-ettei-suomi-ole-ruotsalaisi/6312254>

Seppä, A. (2012). Kuvien tulkinta : menetelmäopas kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tulkitsijalle. Helsinki: Gaudeamus.

Seppänen, J. (2005). Visuaalinen kulttuuri : teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.

Stubb Ruotsin valtiopäivillä: Suomi ja Ruotsi turvatuimpia kuin koskaan aiemmin. (23.4.2024).

MTV. Haettu 2.5.2025 osoitteesta <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/stubb-ruotsin-valtiopavilla-suomi-ja-ruotsi-turvatuimpia-kuin-koskaan-aiemmin/8924184#gs.8ropj3>

Suzanne Innes-Stubbin valkoisen asun suunnitteli Katri Niskanen. (23.4.2024). Helsingin Sanomat.

Haettu 2.5.2024 osoitteesta <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010379879.html>

Uutismedian liitto (2021) Juttutyypit.fi. Helsinki: Uutismedian liitto / Uutismedian liiton mediakasvatustoiminta. [Viitattu 7.9.2023] <https://juttutyypit.fi/>